

# ผลกระทบของสภาพอากาศต่อการผลิตผลไม้ของไทย

## Climate@Risk

### ● ดร. อำนวย ชิดโฉม

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยยุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ สกว.

จากผลการเจรจาความร่วมมือล่าสุด (COP18) และจากการคาดการณ์ของนักวิทยาศาสตร์ทั่วโลก เป็นที่ยอมรับกันว่า ในอนาคตอีกอย่างน้อย 30-50 ปี โลก (และประเทศไทย) ของเรายังไม่สามารถแก้ปัญหาภาวะโลกร้อนได้ นั่นหมายความว่า อุณหภูมิบรรยากาศของโลกจะเพิ่มขึ้นอย่างน้อยเกิน 2 องศาเซลเซียสอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น นักวิทยาศาสตร์บางคนบอกว่าอุณหภูมิของโลกอาจเพิ่มขึ้นเกิน 4 องศาเซลเซียสด้วยซ้ำ

แต่สมมติว่าโลกของเราโชคดี มีการร่วมมือเพื่อลดภาวะโลกร้อนอย่างจริงจัง และเริ่มลงมือกันปฏิบัติ ณ ที่นี้เลย ผลแห่งการทำความดีร่วมกันทั้งโลกนี้คงจะปรากฏให้เราได้เริ่มเห็นในอีกหลายร้อยปีข้างหน้า พุดกันชัดๆ ก็คือ เราทุกคนที่มีชีวิตในปัจจุบัน ไม่มีอายุยืนยาวพอที่จะเห็นผลที่เราทำร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาภาวะโลกร้อนในชาตินี้ แต่ถ้าเรามีกรรมและต้องเกิดมาชาติใช้กรรมในอีกชาติหนึ่ง เราก็

จะได้มีโอกาสเห็นผลจากการกระทำมาตั้งชาติก่อน

การที่โลกร้อนขึ้นและความร้อนนี้ยังคงวนเวียนอยู่กับเราเป็นเวลานานครอบคลุมเวลาหลายชั่วอายุคนทำให้มีคำถามว่า เราจะทำอย่างไรจึงจะสามารถคงอยู่กับปัญหาการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศได้ เพื่อรอจนกระทั่งผลแห่งความร่วมมือนั้นจะสามารถบรรเทาและลดความรุนแรงของภาวะโลกร้อนได้ในที่สุด

นั่นหมายถึงการแก้ปัญหาในระยะสั้นที่เราเผชิญในปัจจุบัน และปัญหาในระยะยาวอีกหลายๆ ปีในอนาคต โดยในระยะสั้นประเด็นอยู่ที่การลดหรือหลีกเลี่ยงผลกระทบจากความแปรปรวนของสภาพอากาศ และในระยะยาวเป็นการเตรียมพร้อมประเทศไปสู่การเป็นสังคมเศรษฐกิจสีเขียวและคาร์บอนต่ำอย่างยั่งยืน

ไม่ว่าจะมองกันในระยะสั้นๆ หรือยาวๆ ภาคการเกษตรก็ยังคงเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย โดยไม่ต้องรอให้ภาวะโลกร้อนรุนแรงขึ้นไปกว่านี้ ปัจจุบันเกษตรกรสามารถรู้สึกได้ถึงความผิดปกติของฤดูกาลจากการออกสำรวจภาคสนามและพูดคุยกับเกษตรกร ทำให้รู้ว่าปัจจัยด้านสภาพอากาศมีผลต่อชีวิตของเกษตรกรบ้างแล้ว คำถามที่มักจะได้ยินจากเกษตรกร เช่น ทำไมปีนี้

ลิ้นจี่ (จ. เชียงราย) ยังไม่ออกดอกเลย ทำไมออกดอกแล้วไม่ติดผล ทำไมทุเรียนในภาคใต้เริ่มออกดอกออกผลแล้ว ทั้งๆ ที่ปกติมันจะยังไม่ใช่เวลา เป็นต้น ในสถานะเช่นนี้ ถึงแม้จะมีเงินทุนมากมาย ชาวสวนผลไม้ก็ทำอะไรไม่ถูกเหมือนกัน

เหมือนกับการเพาะปลูกพืชอื่นๆ ไม้ผลเป็นพืชที่ได้รับผลกระทบหรือมีความเสี่ยงต่อความแปรปรวนของสภาพอากาศมากที่สุดนี้โดยทั่วไป ผลไม้จะให้ผลผลิตได้แค่ปีละครั้งเท่านั้น ถ้าสภาพอากาศแปรปรวนเกิดขึ้นในช่วงสำคัญระหว่างการให้ผลผลิต อาจมีผลทำให้ปีทั้งปีไม่มีผลผลิตเลยก็เป็นได้ในพืชอื่นๆ ที่มีอายุ 3-4 เดือน ก็อาจปลูกใหม่ได้ ดังนั้นใน **โลกแห่งการเปลี่ยนแปลง/แปรปรวนของอากาศในปัจจุบัน ข้อมูลสภาพอากาศที่มีความน่าเชื่อถือ และการสื่อสารจึงมีความสำคัญต่อเกษตรกรมาก**

ตัวอย่างเช่น เมื่อวันที่ 11-12 มกราคมที่ผ่านมา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้มีโอกาสไปเยี่ยมชาวลำไยในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจุบันชาวสวนลำไยและการวิจัยเรื่องเทคโนโลยีการจัดการสวนมีการพัฒนาไปมากถึงขั้นที่ว่าสามารถบอก (บังคับ) ให้ลำไยออกดอกเมื่อใดก็ได้ โดยการใส่สารไปเตลเซียมคลอเลตในอัตรา



และช่วงเวลาที่เหมาะสม ซึ่งด้วยความผิดเพี้ยนของฤดูกาลในปัจจุบัน กลายเป็นว่าการเติมสารดังกล่าวเป็นเรื่องจำเป็นต้องทำ ถ้ายากให้ลำไยได้ผลผลิตตามปกติ ด้วยการสนับสนุนงานวิจัยจาก สกว. ในปัจจุบันสามารถบอกได้แล้วว่าควรจะใช้สารอย่างไร จึงจะมีประสิทธิภาพสูงสุด แต่ปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้การบังคับให้ออกดอกได้ผลตามที่ต้องการหรือไม่ขึ้นอยู่กับลักษณะสภาพอากาศในช่วงดังกล่าว คือ ก่อนให้สารควรไม่มีฝนตกประมาณหนึ่งสัปดาห์ และหลังให้สารแล้วภายใน 3-4 สัปดาห์ ฝนต้องไม่ตกเช่นกัน ไม่งั้นนั่นแทนที่จะได้ดอกแต่จะไ้ใบอ่อนแทน และเมื่อออกดอกแล้ว สัดส่วนระหว่างเกสรตัวผู้และเกสรตัวเมีย และโอกาสการติดผลก็ขึ้นกับอุณหภูมิและความชื้นของบรรยากาศ เมื่อติดผลดีแล้ว ถ้าเกิดมีพายุลูกเห็บ ก็จะทำให้ผลร่วง เก็บเกี่ยวไม่ได้ ถ้าสภาพอากาศในช่วงการพัฒนาของผลไม่เหมาะสม การ

ระบาดของโรคหรือแมลงก็จะทำให้เกิดความเสียหาย หรือแม้แต่ลำไยแก่กำลังจะเก็บเกี่ยวได้อยู่แล้ว ถ้าความชื้นในอากาศมากหรือน้อยเกินไป (เช่นเกิดฝนตก) ก็ทำให้ผลแตกเสียหายได้

จะเห็นว่าแม้เราจะสามารถใช้เทคโนโลยีบางอย่างในการจัดการการเพาะปลูกได้ แต่การผลิตไม้ผลหรือการเพาะปลูกพืชอื่นก็ยังคงขึ้นอยู่กับสภาพอากาศอยู่เช่นเดิม ดังนั้น ในระยะสั้นการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลง/ความแปรปรวนของภูมิอากาศ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำองค์ความรู้และข้อมูลไปใช้ประกอบการตัดสินใจการบริหารจัดการสวน จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดเรื่องหนึ่งของประเทศ โดยเฉพาะการเพิ่มความน่าเชื่อถือของการพยากรณ์อากาศ ทั้งการพยากรณ์ระยะสั้น 1-3 วัน หรือระยะนานๆ เป็นรายฤดูกาล จะทำให้เกษตรกรสามารถวางแผนการผลิตหรือเสริมมาตรการที่จำเป็นเพื่อให้สามารถหลีกเลี่ยงหรือลดผลกระทบจากความแปรปรวนหรือความผิดพลาดของสภาพอากาศได้ ซึ่งถ้าสามารถทำได้ดังนี้ ไม่เพียงแต่ลำไยเท่านั้น พืชอื่นๆ ทั้งที่มีอายุสั้นเป็นเดือนหรือยาวเป็นหลายสิบปี ก็จะได้รับประโยชน์โดยทั่วกัน